Клінтон часто вживає особові займенники «ми» в різних поєднаннях (*our hopes, our country, our children, we should fight, we can`t give up, we can move forward*), тим самим, реалізуючи тактику консолідації. Поряд з використанням особових займенників, політик часто вживає особисті займенники «я, мені хотілося б», тим самим, ідентифікуючи свою власну позицію: *I would like, I hope, I'm very proud of, my own views of.*

Таким чином, на прикладах ми проілюстрували вживання стратегії підпорядкування у офіційних промовах Х. Клінтон. Для ефективності мовного впливу політик вдається до різних тактик та комунікативних ходів.

Список використаних джерел:

1. Ван Дейк Т. А. К определению дискурса. http://www.psyberlink.flogiston.ru/internet/bits/vandijk2.htm

2. Зеленский В. В. Послесловие к книге: В. Одайник. Психология политики. Психологические и социальные идеи Карла Густава Юнга. – СПб.: Ювента, 1996. – С. 368-380.

3. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд. 5-е. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 288 с.

4. Кубрякова Е. С. (2005). О термине дискурс и стоящей за ним структуре знания // Язык. Личность. Текст. Сб. ст. к 70-летию Т. М. Николаевой. – М.: Языки славянских культур. – С. 23-33.

5. Паршин П. Б. Исследовательские практики, предмет и методы политической лингвистики // Scripta Linguisticae applicatae / Проблемы прикладной лингвистики – 2001. М.: Азбуковник, 2001.

6. Шевченко И. С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці // Вісник Київ. нац. лінгв. ун-ту. – 2009. – Т. 12, № 1 – С. 44-49.

7. Schudson M. Sending a Political Message: Lessons from the American 1790s // Media, Culture and Society. – 1997, Vol. 19, № 3. – P. 311-330.

8. June 13, 2015 https://www.hillaryclinton.com/feed/campaign-kickoff-speech/?utm_medium=social&utm_source=fb&utm_campaign=20150613genius_social

9. June 27, 2015 https://www.hillaryclinton.com/feed/supreme-court-forward/?utm_medium=social&utm_source=fb&utm_campaign=20150627remarks_jj

Шумило І.М.
студентка;
Мовчан Д.В.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології,
Сумський державний університет

ПРЕЦЕДЕНТНИЙ ФЕНОМЕН ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Осмислення дійсності людиною має вербальне значення та характеризується соціокультурною специфікою. Комунікативна поведінка

співрозмовників засвідчує їх приналежність до лінгво-культурної спільноти, когнітивна база якої містить свій набір еталонів та формується відповідними концептами. У дискурсі концепти чи окремі їхні ознаки репрезентуються різнорівневими мовними знаками, серед яких особливе місце посідають прецедентні феномени. У сучасному мовознавстві прецедентні феномени визначаються як компоненти знань, позначення та зміст яких добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти, звернення до яких відновлюється неодноразово в когнітивному та комунікативному планах. Вивчення прецедентних феноменів видається дуже важливим, оскільки знання універсальних і національно-прецедентних феноменів є показником приналежності до тієї чи іншої епохи та сигналізує про розуміння культури країни, мова якої досліджується, є істотним елементом культурної грамотності мовної особистості.

Прецедентний феномен став об'єктом лінгвістичних досліджень менше двох десятиліть тому. Ракурс вивчення прецедентних феноменів було задано роботами Ю. Караулова. Надалі ця тема пропонувалася до обговорення. Б. Гудковим, Ю. Сорокіним, Г. Ковальовим, Н. Голубєвою, В. Красних, Т. Ніколаєвою, А. Мартинюк, У. Кінч. Нині проблема прецедентності не втратила новизни, тому до її вивчення долучаються нові мовознавці: Т. Крутько, О. Найдюк, С. Должикова, О. Сприса та ін. Прецедентні феномени (ПФ) досліджуються з позицій лінгвокультурології та міжкультурної комунікації на основі художніх, публіцистичних та наукових текстів. До питань, які викликають полеміку, належать такі: що таке прецедент, де проходять межі прецедентних феноменів, які їх особливості і функції.

В академічному тлумачному словнику української мови дається таке визначення поняттю прецедент: випадок, який трапився раніше, попередній приклад, (від лат. «praecedentis» – той, що передує) [1, с. 582]. У свою чергу слово «феномен» визначається як: 1) рідкісне, незвичайне, виняткове явище; 2) явище, єдине в своєму роді, взяте в його цілісності, в єдності з його сутністю й дане нам у досвіді, сприйняте органами чуттів [1, с. 732].

Л. Гришаєва пропонує трактувати прецедентні феномени як культурні скріпи, що з'єднують культурні пласти й історичні епохи в єдину систему [2].

Д. Гудков вважає, що прецедентні феномени є основними елементами когнітивної бази, яка поєднує знання та уявлення всіх людей, що спілкуються даною мовою [3].

Л. Федорова стверджує, що прецедентні феномени – це укорінені в свідомості певної лінгвокультурної спільноти ціннісні уявлення про оточуючу дійсність, громадські та особисті взаємовідносини, моральні пріоритети, характерні для конкретного соціально-історичного етапу, які виражені у вербальних чи письмових формах, і які без зусиль декодуються носіями певних етнічних мов [4].

Варто зауважити, що незважаючи на різні трактування поняття прецедентного феномену, лінгвісти сходяться на виокремленні спільних ознак для всіх ПФ:

1) вони добре відомі всім представникам національно-лінгвокультурної спільноти;

2) є актуальними в когнітивному плані. За ПФ завжди стоїть певне уявлення, характерне для всіх носіїв національно-культурного менталітету;

3) хрестоматійність і загальновідомість прецедентних текстів обумовлює їх реінтерпретованість;

4) ПФ можуть переступати рамки словесності та втілюватися в мистецтві, (драма, опера, балет, живопис, скульптура), стаючи фактом культури в широкому розумінні слова.

Ще одним підтвердженням того, що прецедентні феномени – цікавий об'єкт наукової розвідки, є намагання філологів їх класифікувати.

Прецедентні феномени поділяють на: 1) прецедентні імена; 2) прецедентні висловлювання; 3) прецедентні тексти; 4) прецедентні ситуації.

Прецедентні імена – індивідуальні імена, які пов'язані з ситуацією, широко відомою носіям мови, яка виступає у ролі прецедента. Це – ім'я-символ, яке вказує на певну еталонну сукупність визначених ознак [3, с. 108]. Прецедентні імена набувають статусу загальних назв, вживаючись не для ідентифікації референта, а його характеристики: *Faust, Don Quixote, Drakula, Narzisse, ungläubiges Thomas, Mona Lisa, Kain und Abel, Bismarck, Marlene Dietrich* та ін.

Прецедентні висловлювання – це відтворювані продукти мисленнєво-мовленнєвої діяльності, самодостатні одиниці, складний знак, сума значень компонентів якого не рівна його змісту. Серед прецедентних висловлювань слід виділити такі: фразеологізми, прислів'я та приказки, крилаті вислови й інші стійкі мовленнєві формули. Як приклад наведемо кілька варіантів прецедентних висловлювань у німецькомовному дискурсі: а) вислови відомих історичних осіб («*Ich denke, also bin ich».* Rene Descartes), б) біблеїзми («*Es werde Licht!»*); в) крилаті вирази з творів художньої літератури («*Ich weiss nicht, was soll es bedeuten*»); г) приказки та прислів'я (*Aus dem Auge, aus dem Sinn*), д) фразеологізми (*zwei linke Hände haben*).

Специфіка ***прецедентних текстів*** полягає в тому, що жоден текст одного автора не наводиться повністю іншим автором. Апеляція до прецедентного тексту здійснюється через пов'язані з цим текстом прецедентні висловлювання або прецедентні імена. Прецедентним може бути текст будь-якого розміру: від прислів'я або афоризму до епосу. Наприклад: *«Er ist ein Sisyphus, der sich freiwillig gemeldet hat»* [5, с. 4].

Прецедентні ситуації – це значущі для життя суспільства ситуації (дійсні чи вигадані), які зберігаються у свідомості лінгвоспільноти у вигляді ментальних утворень та виступають у ролі еталонів / антиеталонів для наслідування / ненаслідування [6, с. 125], як наприклад, *Berliner Mauer* – символ поділу Німеччини та світу у просторі та часі.

За ступенем трансформованості Д. Гудков виділяє «канонічні» або нетрансформовані прецедентні одиниці, які виступають як строга цитата, що не піддається змінам і повністю зберігає свою автентичну форму, та трансформовані висловлювання, які підлягають певним змінам, проте легко

впізнаються та відновлюються [3]. Наприклад: *Ich denke, also spinne ich: Warum wir uns oft anders verhalten, als wir wollen* (назва книги) [7].

Таким чином, прецедентні феномени слугують ціннісними орієнтирами, які визначають і формують культурну специфіку та ідеологію лінгвоспільноти. До прецедентних феноменів ми відносимо прецедентні імена, прецедентні висловлювання, прецедентні тексти та прецедентні ситуації. Склад ПФ рухливий, не статичний. Одні прецеденти застарівають та виходять із вжитку, інші набувають додаткового смислу і таким чином сприяють появі нових ПФ. Використання ПФ у мові робить її національно забарвленою та інтелектуальною. В період інтенсивної глобалізації зростає кількість універсальних прецедентних феноменів, знання яких є обов'язковою умовою отримання повноцінних фонових знань. ПФ сприяють ефективному діалогу культур в процесі міжнаціональної комунікації.

Список використаних джерел:

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 60000 слів / За загальною редакцією В. В. Дубічинського. – Харків: Видавничий дім «ШКОЛА», 2006. – 832 с.

2. Гришаева Л. И. Прецедентные феномены как культурные скрепы (к типологии прецедентных феноменов) / Л. И. Гришаева // Феномен прецедентности и преемственность культур. Серия «Монографии». Воронеж: ВГУ, 2004. – Вып. 8. – С. 15-45.

3. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д. Б. Гудков. – М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. –288 с.

4. Фёдорова Л. Ю. Прецедентные феномены культуры в сознании современной студенческой молодёжи: опыт социокультурного анализа: автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. социолог. наук: 22.00.06 [Електронний ресурс] / Л. Ю. Фёдорова. – Ростов-на-Дону, 2008. – 20 с. // – Режим доступу: http://www.phillibb.msu.ru/rusphil/books/jsk_21.pdf

5. Kästner E. Der kleine Grenzverkehr / E. Kästner – München: Deutscher Tachenbuch Verlag, 1988 – 78 s.

6. Найдюк О. В. Семантичні та функціональні особливості прецедентних феноменів у німецькомовному дискурсі: дис. … на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. «Германські мови» / О. В. Найдюк – Луцьк: Волинський нац. ун-т імені Лесі Українки, 2008. – 200 с.

7. Mai J., Rettig D. Ich denke, also spinne ich: Warum wir uns oft anders verhalten, als wir wollen / J. Mai – München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2011 – 384 s.